

„Zviedrijas narkopolitika ir unikāla”

Foto: Lase Pērsons

„Mēs uzmanīgi vērojam, ko Zviedrija dara narkotiku apkarošanas jomā. Jūsu pieeja, kas balstās uz plašu sadarbības atbalstu un narkotiku lietošanas nolieguma kultūru, ir unikāla,” tā 13. un 14.maijā Erebru notikušās Zviedrijas konferences un gadatirgus „Zviedrija pret narkotikām” dalībniekus uzrunāja amerikāņu eksperts un bijušais „narkoģenerālis” Roberts Dipons.

Roberts Dipons uz šo narkotiku un atkarības apkarošanas nacionālo speciālistu konferenci tika uzaicināts, lai konferences dalībniekiem dotu iespēju uz Zviedrijas valsts narkopolitiku palūkoties it kā no malas, aplūkojot to plašākā, proti, pasaules kontekstā. Nav noslēpums, ka, iegrimstot ikdienas darbu rutīnā, ne vienmēr sava darba rezultātus ir iespējams novērtēt pietiekami objektīvi.

Savā uzrunā Roberts Dipons minēja Malmes (Zviedrija) un Kopenhāgenas (Dānija) piemēru. Šīs pilsētas atrodas tikai 20 minūšu braucienā viena no otras, taču Dānijas galvaspilsētā narkotiku situācija ir daudz saspringtāka. Amerikāņu eksperts to skaidro ar vēsturi: pagājušajā gadsimtā Zviedrija demonstrēja visas sabiedrības

mobilizāciju pret pārmērīgas lietošanas problēmu (sākumā pret alkohola pārmērīgu lietošanu). Svarīga izrādījās arī spēja mācīties no savām kļūdām – 1960.gadu sākumā Zviedrija uz narkotiku atkarības izplatības epidēmiju atbildēja ar amfetamīna izrakstīšanu atkarīgajiem (tieši šis narkotikas izplatība ieguva epidēmijas mērogu). Eksperiments tika pārtraukts jau pēc diviem gadiem, jo tā negatīvās sekas bija acīm redzamas. Kopš tā laika Zviedrija izceļas ar viskonsekventāko ierobežojošo narkopolitiku.

„Tam, ka tāda attīstīta valsts kā Zviedrija skaļi saka „nē” ANO starptautisko konvenciju par narkotikām liberalizācijai, ir liela nozīme. Turklāt Zviedrijas piemērs liecina, ka ir iespējams apturēt un novērst negatīvās tendences,” teica R.Dipons un izsauca vētrains ovācijas.

Viņš paslavēja arī Zviedrijas veselības aizsardzības ministri Mariju Larsoni par izteikto stingro nostāju un pretsparu legalizācijas piekritējiem augsta līmeņa tikšanās laikā ANO Komisijā par narkotiskajām vielām, kas šā gada martā notika Vinē. *Turpinājums no 2.lpp.*

ECAD Latvijā

Šā gada 11. un 12. jūnijā Jorgens Svidens apmeklēja ECAD pārstāvniecību Latvijā, lai tuvāk iepazītos ar pārstāvniecības darbu un ar tās direktoru Andreju Vilku apspriestu turpmākos plānus. Divu dienu programmas laikā Jorgens Svidens tikās ar partneriem no ECAD, Rīgas profilakses un atkarību centra pārstāvjiem, kā arī apmeklēja Jūrmalu.

Jūrmala par ECAD locekli kļuva 2007. gadā un kopš tā laika aktīvi piedalās organizācijas projektos un pasākumos. Un lai gan iedzīvotāju skaita ziņā Jūrmala ir neliela pilsēta (53 tūkstoši cilvēku), slavenās smilšu pludmales ziemzēl piesaista ne tikai tūristus, bet arī narkotiku izplatītājus. Pilsētas policijas priekšnieks Māris Romanovskis teica, ka 2009. gada pirmajos piecos mēnešos pilsētā reģistrētas 33 krimināllietas, kas saistītas ar narkotikām. Caur Jūrmalu uz Latvijas galvaspilsētu iet narkotiku tranzīts no ostas pilsētām Liepājas un Ventspils.

★ ECAD JAUNUMI

Jūrmalas sociālās nodrošināšanas nodaļas vadītāja Laima Grobiņa sarunā ar ECAD pārstāvjiem uzsvēra, ka pilsēta ir ieinteresēta turpināt aktīvu darbu un iepazīties ar citu organizācijā ietilpstošo pilsētu pieredzi profilakses jomā un darbā sociāli nelabvēlīgos pilsētas rajonos.

„Skarbā mīlestība” – atkarības pārvarēšana ģimenē un narkotiku problēmas mazināšana valstī kopumā

ECAD direktors Jorgens Svidens sarunājas ar Uzvedības un veselības pētniecības institūta prezidentu, ASV Nacionālā narkotiku un atkarības institūta pirmo direktoru Robertu Diponu

Jorgens Svidens (J.S.): Ja šajā ziņā ir grūti pat salīdzināt, vai ir iespējams novilkt paralēli starp Zviedrijas un ASV narkotiku apkarošanas politiku?

Roberts Dipons (R.D.): Sāksim ar to, ka narkotikas nepazīst ne politiku, ne vēsturi. Uz zviedra vai amerikāņu smadzenēm tās iedarbojas vienādi un abās valstīs izsauc vienādu negatīvu efektu. Sabiedrības reakciju uz narkotiku problēmu dažādās valstīs var iedalīt divās grupās: mērķis ir vai nu pilnīgi atturēties no narkotikām, vai arī mazināt to nodarīto kaitējumu. Atturēšanās izpaužas ierobežojošā narkopolitikā, kura tiecas mazināt gan narkotiku piedāvājumu, gan pieprasījumu, izmantojot tiesībsardzības aparātu un sodu izpildes sistēmu, lai ierobežotu narkotiku apriti un narkotiku lietošanu. Kaitējuma mazināšana samierinās ar narkotiku lietošanas faktu un tās mērķis ir mazināt kaitējumu, ko izraisa šī lietošana, un piedāvā palīdzību tiem narkotiku lietotājiem, kas paši to vēlas. Kaitējuma mazināšana parasti ierobežo vai pilnīgi izslēdz tiesībsardzības un tiesu sistēmu no narkotiku ierobežojošā piedāvājuma vai to lietošanas. Kaitējuma mazināšana tiecas narkotiku lietotājus izvest no nelegālā tirgus, apgādājot viņus ar narkotikām, un parasti tas notiek uz valsts rēķina.

Salīdzinot ar Zviedriju, amerikāņu pieredze attiecībā uz narkotikām ir bijusi gan laika, gan intensitātes ziņā daudz sarežģītāka. Tāpēc amerikāņu cīņu pret narkotikām novērtēt ir grūtāk.

Zviedrijas pieredze, sākot ar 1960. gadiem, ir diezgan vienkārša un „taisna”. Pēkšņo pārmērīgo amfetamīnu un opiātu intravenozās lietošanas izplatību Zviedrijā mēģināja novērst ar pasākumiem, kurus mēs tagad attiecinātu uz kaitējuma mazināšanu. Valdība mēģināja atkarībai no narkotikām palīdzēt ar medikamentiem, izdodot narkotikas uz ārsta receptēm, tādējādi cenšoties narkomānus nošķirt no nelegālā narkotiku tirgus. Jau no eksperimenta sākuma vienam Zviedrijas ārstam, Nilsam Bejerutam, bija skaidrs, ka šāda pieeja stāvokli var tikai pasliktināt. Kad viņa viedoklis tika noraidīts par labu medikamentiem, viņš savus pūliņus veltīja, lai izpētītu atkarīgo individuālo pieredzi. Viņa pētījumu rezultāti bija neapgāzami: narkomānu apgāde ar narkotikām neatbrīvoja viņus no atkarības un veicināja narkotiku lietošanas izplatību, jo tie, kas saņēma narkotikas uz receptēm, pārdeva tās citiem. Iepazīnušās ar rezultātiem, Zviedrijas varasiestādes mainīja kursu un par mērķi izvirzīja pilnīgu atturēšanos no narkotikām. Tā radās ierobežojošā narkopolitika, kas Zviedrijā darbojas jau ilgāk nekā 30 gadus un kuras nopelns ir viens no zemākajiem narkotiku lietošanas līmeņiem attīstīto valstu vidū.

Kā praktizējošs ārsts es esmu ticis ar tūkstošiem ģimeņu, kuras saskārušās ar postošajām narkotiku lietošanas sekām, kad kāds no ģimenes locekļiem ir narkomāns. Daudzas no šīm ģimenēm sāka ar to, ko varētu nosaukt par kaitējuma mazināšanas stratēģiju, lai mīkstinātu narkotiku lietošanas negatīvo efektu. Šāda veida pieeja neizbēgami pasliktina stāvokli. Tikai pārlicinoties par šādas pieejas pilnīgu neveiksmi, lielākā daļa ģimeņu par mērķi izvirza pilnīgu atturēšanos. Tas ir tas, ko mēs dēvējam par „skarbo mīlestību”, jo šāda pieeja ir ļoti grūta gan atkarīgajam, gan viņa apkārtējiem. ASV ģimenes, kuras nonāk šādas dilemmas priekšā, parasti vērsas „anonīmo narkomānu/alkoholiķu” pašpalīdzības grupās. Viņu

pieredze liecina par pilnīgas atturības panākumiem ģimenēs, tāpat kā Zviedrijas pieredze liecina, ka šis mērķis darbojas valstī kopumā. Kaitējuma mazināšana nozīmē „atstāt iespēju”. „Skarbā mīlestība” nozīmē pilnīgu atturēšanos.

J.S.: Vai Jūs varētu mūs brīdināt par kādām kļūdām, kuras mēs varētu nepieļaut šeit, Zviedrijā?

R.D.: Manuprāt, vislielākās bažas raisa notikumu attīstība, kas saistīta ar paziņojumiem par to, ka narkotiku apkarošanas darbam nav rezultātu un ka pilnīga atturība, brīvība no narkotikām nav reāla un nav humāna. Pat Zviedrijā, kura tik apbrīnojami daudz sasniegusi, lai stabilizētu un mazinātu narkotiku lietošanu, arvien sastopami cilvēki, kas pārmērīgi lieto narkotikas. Secinājums par to, ka narkotiku problēmas esamība nozīmē atturības politikas neveiksmi, nepamatotības ziņā ir salīdzināms ar apgalvojumu par noziedzības, nabadzības un vēža slimību apkarošanas neveiksmi, jo tā nav izskaudusi šīs nelaiemes. Kaitējuma mazināšanas izvirzīšana par mērķi tiek attaisnota ar narkotiku problēmas pastāvēšanu (pat nelielu problēmu pastāvēšanu), un tiek izdarīts secinājums, ka atkarīgajiem ir jāsaņem narkotikas, viņu narkotiku lietošana jānormalizē, nosakot to par alternatīvu dzīves stilu. Tas nozīmē to pašu, ko teikt – ja reiz noziedzība, nabadzība un vēža slimības nav izskauzamas, tad sabiedrība var izbeigt dārgos pūliņus to izskaušanai un atzīt šīs parādības par nenovēršamām.

Ierobežojošās narkopolitikas kritiķi neņem vērā narkotiku spēju laupīt cilvēkam saprātu. Viņi redz pasaulē plaši izplatīto alkohola un nikotīna lietošanu un nonāk pie secinājuma, ka arī pret nelegālajām narkotikām var izturēties tāpat kā pret šīm legālajām. Šāds domu gājiens ignorē to, ka jebkura jēdzīga tautas veselības aizsardzības politika attiecībā uz alkoholu un nikotīnu par mērķi izvirza ierobežot to lietošanu, lai mazinātu to izraisītās problēmas, KĀ ARĪ to, ka bioloģiskā „balva” smadzenēm, kuru tām dod lielākā daļa narkotiku, ir daudzreiz spēcīgāka nekā tā, ko smadzenes saņem no alkohola un nikotīna. Taču lielākais robs ierobežojošās politikas kritiķu nostājā ir tas, ka alkohola un tabakas kopējā cena sabiedrībai ir daudz lielāka nekā kopējā sociāla cena (ieskaitot izdevumus tiesībsardzības iestādēm un cietumiem) par visām nelegālajām narkotikām kopā.

J.S.: Interesanti būtu uzzināt Jūsu domas par attīstības tendencēm Amerikā un par jaunās valdības stratēģiju.

R.D.: Situācija ASV ir tālu no padošanās „karā pret narkotikām”, jo narkotiku lietošana salīdzinājumā ar „kulmināciju” 1978. gadā ir samazinājusies par 50 %. Diemžēl 8 % iedzīvotāju vecumā no 12 gadiem un vecāki ir lietojuši narkotikas pēdējo 30 dienu laikā. Tāpēc ir acīm redzams, ka Amerikai ir vajadzīgas jaunas idejas un pieejas, lai nākotnē sasniegtu labākus rezultātus. Mūsu nevalstiskā, nepolitiskā organizācija – Uzvedības un veselības pētniecības institūts (*the Institute for Behaviour and Health*) –, darbojas, pētot iespējas, kā samazināt pieprasījumu pēc nelegālajām narkotikām. Mēs sev izvirzījām četras prioritāras jomas: ārstēšanas uzlabošana, automašīnu vadīšanas narkotiku reibumā gadījumu skaita samazināšana, izvēles testēšana skolēniem par narkotiku lietošanu un ārstniecisko preparātu pārmērīgas lietošanas novēršana.

Lasiet 3. lpp

„Skarbā mīlestība” ...

Turpinājums no 2.lpp.

Šobrīd mūsu galvenā ideja ir metodes „HOPE” izplatīšana. Šī metode ir paredzēta darbam ar 3 miljoniem amerikāņu, kas ir atkarīgi no psihotropajām aktīvajām vielām, kas ir atbrīvoti no ieslodzījuma vietām vai kuriem piespriesti labošanas darbi. Šī inovatīvā programma, kuru izstrādājis Havaju štata tiesnesis, nosaka pilnīgu atturību un biežus izvēles testus, kas cieši saistīti ar ātru, neizbēgamu, taču ne pārāk stingru sodu (parasti tas ir pāris dienas brīvības atņemšanas) par jebkuru alkohola vai narkotiku lietošanu pārbaudes periodā. Programma veicina ne tikai pārmērīgas lietošanas mazināšanos šajā augstā riska grupā, bet arī mazina noziedzību un saīsina ieslodzījumā pavadīto laiku, un tas ir ļoti reti sastopams un vērtīgs trīskāršs narkopolitikas efekts. Programma tiek veidota, pamatojoties uz narkotiesu sistēmu, kas pēdējo 20 gadu laikā ir svarīgākais jaunievedums ASV. Šī sistēma ir vērsta gan uz ārstēšanas, gan arī sodu izpildes sistēmas efektivitātes paaugstināšanu un pastiprināšanu, un tās mērķis ir mazināt noziedzību un narkotiku nelikumīgu lietošanu.

„Zviedrijas narkopolitika ...”

Turpinājums no 1.lpp.

R.Dipons ir saglabājis labus kontaktus ar Vašingtonu un ir apņēmies aicināt jauno „narkoģenerāli” šajā jomā dibināt kontaktus ar Zviedrijas pārstāvjiem. Pašlaik Roberts Dipons ir Uzvedības un veselības pētniecības institūta prezidents; ilgu laiku viņš bija praktizējošs ārsts, viņš ir bijis arī Nacionālā narkotiku un atkarības institūta (NIDA) pirmais direktors.

Intervijā Zviedrijas interneta izdevumam *Drugnews* Roberts Dipons teica, ka viņš optimistiski raugās uz amerikāņu narkopolitiku, kura pašlaik atrodas prezidenta Baraka Obamas administrācijas rokās: „Prezidents nevar atļauties liberalizāciju, kura izraisīs narkotiku problēmas paplašināšanos, jo tas pret viņu noskaņos vēlētājus.”

Zviedrijas veselības aizsardzības ministre Marija Larseņa savā uzrunā konferencē Erebru atsaucās uz tikšanos Vīnē un paziņoja, ka, neraugoties uz to, ka dažu Eiropas valstu valdības „padodas” un tiecas liberalizēt starptautisko likumdošanu, Zviedrijā paliek spēkā ierobežojošā narkopolitika. Ministre uzsvēra, ka pārmērīga lietošana nav personiska darīšana, jo katram atkarīgajam ir radnieki un tuvinieki.

„Desmitiem tūkstošu bērnu dzīvo ģimenēs, kurās pārmērīgi un nelikumīgi lieto narkotikas. Mēs nekad nepiekritīsim tā sauktajai „kaitējuma mazināšanai”. ANO konvencija par bērna tiesībām skaidri nosaka nepieciešamību aizsargāt bērnus no narkotikām,” teica Marija Larseņa.

ECAD Balkānu tīkla tikšanās Sozopolē

Šā gada 4. un 5. jūnijā es piedalījos Balkānu ECAD tīkla 6. konferencē Sozopolē, kas atrodas Bulgārijā, Melnās jūras piekrastē. Konferenci organizēja Burgasas pašvaldība (Burgasa

ir rajona centrs, kurā atrodas Sozopole) un ECAD reģionālā pārstāvniecība. ECAD Balkānu tīkla pilsētas veido svarīgu un aktīvu grupu, kuras darbu koordinē doktors Ivailo Dimitrovs. Viņa enerģiskā darbība šajā Eiropas reģionā rada lielāko ECAD pieauguma tempu. Vizītes laikā es tikos arī ar Burgasas pašvaldības pārstāvjiem Lorisu Manueļanu un Božidaru Kančevu un ECAD valdes pārstāvjiem. Konferencē piedalījās 50 delegāti no Bulgārijas, Serbijas, Rumānijas un Turcijas. Informatīvi piesātinātās sesijas nomainīja dalībnieku aktīvas diskusijas. Tieši te es saskatu ECAD pasākumu galveno uzdevumu – veicināt jaunus un attīstīt vecus kontaktus, un šo uzdevumu konference Sozopolē paveica lieliski.

Piedalīšanās konferencē man deva iespēju iepazīties ar Balkānu tīkla darbību pirms ECAD pilsētu mēru konferences, kura notiks 2011. gadā Varnā.

Jorgens Soidens, direktors

ADAM II

ASV

Narkotiku kontroles politikas nacionālais birojs [*the Office of National Drug Control Policy (ONDCP)*] ir publicējis 2008. gada datus par ieslodzīto nelikumīgas narkotiku lietošanas kontroles programmas (ADAM II) rezultātiem. Šī programma ir vienīgā federālā narkotiku pārraudzība, kas testē narkotiku lietošanu līdztekus datu vākšanai intervijās. Ziņojums, kurā apkopoti dati par ASV 10 lielāko pilsētu ieslodzījuma vietās esošajiem vīriešiem, kas lieto narkotikas, liecina, ka lielākajai daļai apcietinājumā esošo vīriešu (87 %) testu rezultāti bija pozitīvi – viņi bija nelikumīgi lietojuši narkotikas.

Citi svarīgi ziņojuma rezultāti:

- Visvairāk izplatītā narkotika cietumos ir marihuāna. Ieslodzīto skaits, kuri bija lietojuši marihuānu svārstījās no trešdaļas Atlantā un Vašingtonā līdz gandrīz 50 procentiem Šarlotē. Turklāt šie ieslodzītie marihuānu bija lietojuši bieži – vidēji katru otro dienu pagājušā mēneša laikā.

- Kokainu lietojušo ieslodzīto skaits svārstījās no 17 procentiem Sakramento līdz 41 procentam Čikāgā. Kokaīna pulvera lietošana ieslodzījuma vietās ir samērā stabila visās 10 pilsētās, izņemot Indianapolī un Vašingtonu, kur šis procents ir samērā zems.

- Heroīns vispieejamākais ir Čikāgā, Indianapolē un Portlendā, kur gandrīz ceturtdaļa ieslodzīto, kas bija iegādājušies heroīnu, ziņoja par neizdevušos mēģinājumu iegādāties narkotiku. Savukārt Ņujorkā 53 procenti no tiem, kas lieto heroīnu, ziņoja par nenotikušu pirkumu, un 46 procenti no viņiem to attiecināja uz šī preparāta nepietiekamu daudzumu. Arestēto labprātīgie ziņojumi par pēdējā laikā lietotajām narkotikām liecina, ka ieslodzītie bieži lieto heroīnu. Septiņās ziņojumā ietvertajās pilsētās ieslodzītie heroīnu lietojuši 15 dienas mēnesī, bet Čikāgā heroīna lietotāji to darījuši gandrīz katru dienu.

Ziņojuma rezultāti akcentē nepieciešamību paplašināt programmas, kas vērstas uz nevardarbīgo narkomānu ārstēšanu ar medikamentiem, nevis viņu turēšanu ieslodzījumā. Prezidents Obama un viceprezidents Baidens atbalsta narkotiesu institūta paplašināšanu, lai nevardarbīgos narkomānus iekļautu rehabilitācijas programmās.

www.WhiteHouseDrugPolicy.gov

Pārmērīga recepšu zāļu lietošana pusaudžu vidū: izprotiet to, lai rīkotos pareizi

2007. gadā Nacionālā narkotiku kontroles un veselības pārvalde (*the National Survey on Drug Use and Health* (NSDUH)) konstatēja, ka vairāk nekā puse cilvēku, kas ziņoja par psihoterapeitisko līdzekļu nemedicīnisku lietošanu, šos līdzekļus ir saņēmuši no drauga vai radnieka par velti (SAMHSA, 2008). Kopumā stimulatoru izrakstīšana ASV ir krasi pieaugusi no 5 miljoniem 1991. gadā līdz 35 miljoniem 2007. gadā. Opiātu (hidrokodons un oksikodons) izrakstīšana ir pieaugusi no aptuveni 40 miljoniem 1991. gadā līdz gandrīz 180 miljoniem 2007. gadā.

Daudzus ir šokējusi ziņa par to, ka aptuveni 7 miljoni amerikāņu iepriekšējā mēnesī nemedicīniskā nolūkā lietojuši recepšu zāles – tas ir vairāk nekā to cilvēku, kas nelikumīgi lieto kokainu, heroīnu, halucinogēnus un kombinētos inhalantus (SAMHSA, 2008). Nemedicīniska lietošana saskaņā ar NSDUH definīciju ir preparāta lietošana bez ārsta norādījuma, lai izmēģinātu šo preparātu.

Lai gan daudzas recepšu zāles var lietot pārmērīgi, ir trīs vispārīgas zāļu grupas:

- opiāti, kas parasti tiek izrakstīti sāpju remdēšanai;
- nomierinoši līdzekļi centrālajai nervu sistēmai, lai novērstu nemieru un miega traucējumus;
- stimulatori, kas paredzēti uzmanības deficīta un hiperaktivitātes, reizēm arī miega traucējumu un narkolepsijas novēršanai.

Daudzi jaunieši ārsta izrakstītu narkotisku preparātu nemedicīnisku lietošanu neuzskata par bīstamu, viņi spriež: ja tās ir ārsta izrakstītas zāles, tad kā tās var kaitēt? Taču, ja pareizi lietotas recepšu zāles cilvēku var izglābt, tad to nepareiza un pārmērīga lietošana var novest jūs slimnīcā. Nemedicīniskas zāļu lietošanas rezultātā neatliekamā medicīniskā palīdzība biežāk bija vajadzīga 12–17 gadus veciem pusaudžiem nekā 18 gadus vecākiem un vecākiem cilvēkiem. Tas, ka pusaudži nemedicīniskiem mērķiem lieto recepšu zāles, acīmredzot ir saistīts arī ar cita veida bīstamām uzvedības izpausmēm. Nesenais pētījums ir atklājis, ka „salīdzinājumā ar tiem, kas preparātus nelieto, tie, kas ziņojuši par recepšu preparātu nemedicīnisku lietošanu, septiņas reizes biežāk izvēlētos smēķēt cigaretes, piecas reizes biežāk izvēlētos lietot alkoholiskos dzērienus un smēķēt marihuānu, gandrīz četras reizes biežāk lietotu apreibinošas vielas un astoņas reizes biežāk lietotu kādas citas narkotiskas vielas (Boyd u. al., 2006). Turklāt jaunieši, kas pārmērīgi lieto recepšu zāles, parasti tās lieto kopā ar citām narkotikām, it īpaši

alkoholu, kas pastiprina pārdozēšanas un pat nāves risku.

Atšķirībā no nelegālajiem jeb „ielas” narkomāniem, pusaudžus un jaunus cilvēkus, kas nemedicīniskiem nolūkiem lieto recepšu zāles, var iedalīt divās grupās: tie, kas vēlas no medicīniskā viedokļa „sevi kontrolēt”, un tie, kas vēlas apreibināties vai eksperimentēt. Un tas liek mainīt mūsu priekšstatus par to, kādi ir šie jaunie cilvēki.

Gan zēni, gan meitenes recepšu zāles nemedicīniskiem nolūkiem lieto gandrīz vienu un to pašu iemeslu dēļ, tomēr meitenes vairāk to dara, lai panāktu savu efektu (piemēram, stimulētu uzmanību), bet zēni vairāk atzīst, ka viņi lieto narkotiskas vielas, lai apreibinātos (Boyd u. al., 2006). Par stimulatoru (piemēram, ritalīna) nemedicīniskas izmantošanas iemesliem meitenes min „uzmanības un koncentrēšanas palielināšanu” kā divus galvenos iemeslus (aptuveni 50 procenti sieviešu pretstatā 25 procentiem vīriešu), bet zēni kā iemeslu norāda „apreibināšanos un eksperimentēšanu” (aptuveni 65 procenti vīriešu pretstatā 40 procentiem sieviešu) (Boyd u. al., 2006). Šie iemesli norāda, kādi pasākumi jāveic, lai šajās unikālajās lietotāju grupās novērstu recepšu preparātu nemedicīnisku lietošanu.

Vairāk par šo tematu lasiet vietnē www.drugabuse.gov.

Pa diviem iepakojumiem uz katru Krievijas iedzīvotāju –

un tās ir tikai konfiscētās Afganistānas narkotikas...

Heroīnu Krievijai piegādā 180 Afganistānas narkokartelji. Katram no šiem karteljiem ir savs unikāls preču zīmols, kaut kas līdzīgs kvalitātes zīmei, kura tiek likta uz narkotiku iepakojuma. Kopš šā gada sākuma konfiscēts pusotrs tūkstotis šādu marķētu iepakojumu, kuros kopumā bija 300 miljonu vienreizējo devu, tas ir, pa divām devām uz katru Krievijas iedzīvotāju, ieskaitot zidaiņus. Rezultātā Krievija katru gadu no Afganistānas indes zaudē 30 tūkstošus jaunu dzīvību. Heroīna cunami piemīt ģeopolitisks raksturs, un narkotiku ražošanas apjomu pieaugums Afganistānā brīnumainā kārtā sakrīt ar ārvalstu bruņoto spēku skaita palielināšanos šajā valstī. Lielākā daļa narkokartelju atrodas ASV un NATO militārā kontingenta atbildības zonā.

/www.narkotiki.ru

Pēdējā pusgadsimta laikā Eiropas sabiedrība eksperimentēja un novērtēja gan ierobežojošas, gan liberālas attieksmes pret nelikumīgām narkotikām un narkomāniju rezultātus. Mūsu pārdomās par to mēs nonākam pie narkotiku lietošanas noraidījuma. Mūsu dzīvojamo rajonu labkājībai.

ECAD is Europe's leading organization promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. ECAD member cities work to develop initiatives against drug abuse supporting the United Nations Conventions.
Has your city joined ECAD?

ECAD Head Office
European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46 850829363 Fax +46 850829466
E-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net

ECAD Regional Office in Russia
www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru
+7 812 328 96 65

ECAD Regional Office in Latvia
Tel. +371 6510591
www.ecad.riga.lv andrejs.vilks@rcc.lv

ECAD Regional Office in Bulgaria
www.ecad.hit.bg/home.html
doctor_ivo@abv.bg
+359 5 684 1391

ECAD Regional Office in Turkey
www.ibb.gov.tr/ecad ecad@ibb.gov.tr